

ח א ב מ"י פ"י מה"ל
שנים ה' ה' סמך עשן
פס טו"ע ח"מ ט" קנה
סוף לא:

רבינו גרשום

ומזיק להו. למה: ולא
כתיי אצל בעלים. משום
דמכחשי כרישין לבצלים
וכן להרדל מתוך דאכלי
דבורים להרדל: דאכלי
לגלוגי. כלומר ענפי
הרדל: ואי לא סמך. היכי
משכחת לה דיכולין אלו
לטעון הכי זה כנגד זה אגא
סמיכנא ואת הרחוק והלא
אין סומכין אפי' כי ליכא
עדיין היוקא לחבריה אלא
מדיכולין לטעון הכי ש"מ
דסמך. לא נלמא בעלמא
לא סמך והכא מאי טעמא
סמך בלוקח בלוקח מן
אחר מקום חרדל ושיני לוקח
אל (^א) כל ההצקה כמו גבי צור
דאם סמך הראשון על המיזר השני
מרחיק כל ששה טפחים ורבי יוסי
סבר כיון דדבורים מוקי חרדל ועשה
קצת שלא כהוגן שסמך על המיזר
שזה עמיד לוסף לזרוע חרדל אע"פ
שדנין אינו יכול למנועו שלא יסמוך
מ"מ קצת שלא כהוגן עושה וגם"י צעל

פ"י הקונטרס פרחים וצערך פירש גרעין
ותרווייהו אין נראה לר"י דהא קאמרי רצנן דבורים
לחרדל לא מוקי אי צנינתא כו' אי צטרפא כו' משמע דלא פירש רבי
יוסי דצבריו מה הן מוזיקין ולכן היו מסמקיין אי צנינתא כו' ונראה
לר"י לגלוגי הם ענפים והשתא לך
פירש רבי יוסי מה הם מוזיקות לכן
אמרו ליה רצנן אי צנינתא כו' וא"ת
מכל מקום הרי הן מוזיקין לחרדל
שיאכלו הפרחים ויש לומר שהפרחים
אין כ"א מעט"י וציוס או יומים שיעמדו
אין יכולין להזיק ^א: וא"י לא סמך
היכי משכחת לה. פ"י צנלמא לצברי
דאמר סמך אתי שפיר דמיירי סמך
צעל דבורים תמילה וזע"ג דהשתא
קס"ד דדבורים נמי מוקי לחרדל
לכ"ע מכל מקום סברי רצנן דעל
המוזיק שני דהיינו צעל חרדל להרחיק
אל (^א) כל ההצקה כמו גבי צור
דאם סמך הראשון על המיזר השני
מרחיק כל ששה טפחים ורבי יוסי
סבר כיון דדבורים מוקי חרדל ועשה
קצת שלא כהוגן שסמך על המיזר
שזה עמיד לוסף לזרוע חרדל אע"פ
שדנין אינו יכול למנועו שלא יסמוך
מ"מ קצת שלא כהוגן עושה וגם"י צעל

ואי לא סמך. איניש הזק למיזר חצירו אפילו צשאין שם דצר הניזוק
אית ליה לר' יוסי דאלו שניהן מוזיקין הן היכי משכחת ליה דליסמוך חד
מנייהו צרישא הרי חצירו מעכב עליו: צלוקת. אחר שעשה זה משרה
בתוך שדהו או זרע שם חרדל מכר מחלה שדהו לאחר והלוקח זרע שם
ירק או העמיד דבורים: אמאי
מרחיק. הרי צרשות עשה: ועוד
מאי טעמא דרבי יוסי. דלא פליג
אלא בחרדל וטעמא משום דתרווייהו
מוזיקין הן וליפלוג נמי צמשרה
וירק: על המוזיק להרחיק את עצמו.
ואף על פי שמתחלה עשה צרשות:
אי צנינתא. גרעין הזרע:
לא

המוזיק סבירא ליה והכי קאמר להו רבי יוסי לרבנן תינה משרה וירקא דהני
מוזקי הני והני לא מוקי הני אלא חרדל ודבורים תרווייהו מוקי אהרדי ורבנן
דבורים לחרדל לא מוקי ליה אי בבינתא לא משכחא ליה אי בטורפא הדר
פארי וסבר ר' יוסי על המוזיק להרחיק את עצמו והתנן ^א רבי יוסי אומר אע"פ
שהבור קודמת לאילן לא יקוין שוה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו אלא
לעולם ר' יוסי על הניזוק ס"ל ולדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי אע"ל הניזוק
להרחיק את עצמו דאפ"י משרה וירקא לא בעי רחוקי אלא לדידכו דאמריתו
על המוזיק תינה משרה וירקא דהני מוקי הני והני לא מוקי הני אלא חרדל
ודבורים תרווייהו מוקי אהרדי ורבנן דבורים לחרדל לא מוקי ליה אי בבינתא
לא

חרדל יכול לסמוך ולא דמי לצור דהתם משום דמרפי ליה לארעיה ומוזיק השני צדים לכותל צורו של ראשון לכן על השני להרחיק כל
ההצקה אבל הכא לא אלא לרצא דאמר לא סמך היכי משכחת לה דצעל חרדל ירחיק כל ההצקה לרבנן ולרבי יוסי לא ירחיק כלל
דכיון דתרווייהו מוקי אהרדי על כל אחד ואחד להרחיק חצי ההצקה ואפילו סמך צעל דבורים תחלה יש לו לסלקם הואיל ושלל דנין
סמך אמר רב פפא צלוקת שזרע חרדל ומכר חצי שדהו והלוקח העמיד דבורים וסברי רצנן דמסמך דדבורים לא מוקי לחרדל ועל
המוזיק להרחיק את עצמו אף על פי שסמך צהיתר אע"ג דגבי אילן כשסמכו צהיתר אמרי דלא יקוין הני מיילי אילן שעשוי לעמוד שנים
רבות ואיכא הפסד מרובה אבל משרה כרישין וחרדל לא דהכי נמי אמרינן גבי אילן אם הצור קדם קוץ ונותן דמים אע"ג דסמך
אילנו צאיסור וצאסר דצדים הנסמכים צאיסור אינו נראה שיתנו דמים אלא טעמא דלהפסד מרובה חששו ורבי יוסי סבר דדבורים
מוקי לחרדל ורצין צעל דבורים להרחיק כל ההצקה כיון דצעל חרדל לא עשה כלל שדהו כהוגן ומשום הכי נמי לא צעי לאוקמי כשסמך
צעל דבורים תחלה וצלוקת ולא היה צריך לדחוק ולומר דלרבנן על המוזיק להרחיק אע"פ שעשה צהיתר מה שאינו גבי אילן וצור
וגם לא יטריך לומר דלרבנן דבורים לא מוקי לחרדל ופליגי ארבי יוסי דא"כ כיון דצעל דבורים סמך צהיתר ולא עשה שלא כהוגן לא
היה מתיר רבי יוסי לצועל חרדל לסמוך ואם תאמר נוקי פלוגתייהו צלל לוקח דלרבנן דדבורים לא מוקי לחרדל כריך צעל חרדל להסיך
ולהרחיק כל ההצקה אע"פ שסמך תחלה ולרבי יוסי כיון דתרווייהו מוקי אהרדי אין לצועל חרדל להרחיק כל ההצקה אלא החצי
וי"ל דמתיר בחרדל משמע דמתיר לגמרי לסמוך אי הכי מאי טעמא דרבנן כיון דצהיתר נסמכו משרה וכרישין למה כריך להרחיקן
כשצאו ירק וצללים וכ"ש חרדל למה ירחיקוהו כשצאו דבורים כיון שגם הם מוקי דס"ד דדבורים נמי מוקי לחרדל לכ"ע ועוד מ"ט דרבי
יוסי דלא פליג אלא בחרדל משום דדבורים נמי מוקי לחרדל אפילו משרה וירק כיון שנעשה המשרה צהיתר לא יטריך להרחיקה כמו
גבי אילן וצור ומשני רבינא לעולם צלוקת וקא סברי רצנן על המוזיק להרחיק את עצמו ולא עשה צהיתר ולהכי צעל חרדל
להרחיק שהוא"ל הוסיף כיון דשמעינן ממילתא דרבינא שהדבורים אינם מוזיקים לחרדל דלכן נעמו רצנן הרחקה על צעל חרדל
מכלל דרבי יוסי סבר על הניזוק להרחיק עצמו מדשרי סמיכת חרדל אע"פ שהוא מוזיק ולא ניזוק א"כ אפילו משרה וירק נמי וה"ה דה"מ
לאקשו"י ^א דצרימא צהדיא משמע שהדבורים מוקי נמי לחרדל דקמני ואוכלות לגלוגי חרדלי אלא ניחא ליה למינקט קושיא דאפי' משרה
וירק נמי משום דתמילא צבר להקשותה ^א: ^ב מ"ט דסבר רבי יוסי ע"ה הניזוק אחריו וכו'. ז"ל לפירוש זה דזה המקשה אינו אומר
שקשה בתחלה ואי לא סמך היכי משכחת לה דהא לדידה הוה ניחא ליה לאציי דאמר סמךין ולא הוה קשה ליה מילי וסבר רבי יוסי
על הניזוק כו' וז"ל שהמקשה הראשון הוה ידע שפיר המסקנא דדבורים לחרדל לא מוקי לרבנן אבל המקשה הוה לא ידע להכי
פריך מכלל דסבר רבי יוסי כו' והקשה כיון דלרבנן חשיב צעל דבורים ניזוק ולא מוזיק שמנריכין לצועל חרדל להרחיק אף על גב שסם
מוזיקין לחרדל מכל מקום כיון דסמך צהיתר לא חשיב מוזיק אלא צעל חרדל להרחיק א"כ גם לרבי יוסי חשיב ניזוק ואפ"ה מותר לסמוך
לצועל חרדל א"כ סבר דעל הניזוק להרחיק את עצמו אי הכי אפילו משרה וירק נמי כן דאין סברא דלרבי יוסי חשיב צעל דבורים
מוזיק אע"פ שסמך צהיתר משום שעשה קצת שלא כהוגן ולרבנן לית לכו האי סברא דאין סברא כלל דפלוגיניהו צהי ומשני לעולם
רבי יוסי על המוזיק ס"ל וחשיב צעל דבורים מוקי אע"ג שסמך צהיתר כיון שעשה קצת שלא כהוגן צמסיכמו ורבנן נמי הוו מודו ליה
צחן סברא אי הוו סברי דדבורים מוקי לחרדל אלא דס"ל דדבורים לא מוקי לחרדל ולכן מרחיק צעל חרדל וכמסקנא זו יש לפרש
תחלת הסוגיא לדברי המקשה דפריך ואי לא סמך היכי משכחת לה דצנלמא אי סמךין ^א דמסקינן השתא ולא כמו שפי' לפ"ה שיחלקו
^א דלרבנן הוו דבורים כמו ירק כיון שנסמכו צהיתר אע"ג שגם הם מוזיקין לחרדל כשיצא ור' יוסי מתיר לסמוך חרדל מפני שצעל
הדבורים עשה קצת שלא כהוגן: (לעיל) ^ב וסבר ר' יוסי ע"ה המוזיק בו'. לקמן על מקומה הוה ליה לאקשו"י אלא משום דאיצטריך
ליה לפרש הכא דסבר רבי יוסי דעל המוזיק להרחיק את עצמו אסקוה לכולה מילתא הכא וצלוקת דהכא אי אפשר לפרשו כפירוש
רבינו חננאל דפי' צלוקת משרה ועוועין ללוקח דא"כ למה ירחיק המשרה כשיצא שם ירק כיון שטוענין לו שהמוכר קנה סמיכה
זו אלא כריך לפרש צלוקת כמו שפירש צקונטרס או כר"י צר' מרדכי כן פי' ר"י כל הסוגיא לפי שיטת רש"י וקשה לו מה הוצרך לחלק
צדוקת בין לוקח דאילן ללוקח דמשרה ועוד דלמה המתין להציא משנה זו דמשרה וירק צאחרונה המוקדמין צמנשנתנו ועוד דקמני צמספתא
^א רבי יוסי מתיר בחרדל שאומר לו כדרך שעשית צתוך שלך כן אני עושה צתוך שלי משמע דצעל דבורים סמך תחלה ^ב ומפרש רבינו
תם ורבינו חננאל דהכי גרסינן אלא אמר רבינא קצברי רצנן על המוזיק להרחיק את עצמו והשתא הדר ציה מכל שינויי דלעיל דודאי
צכולהו מודה רצא דכי ליכא כותל או ירק דסמךין משום דקא סברי רצנן דדוקא על המוזיק להרחיק את עצמו דהיינו כי איכא דצר
הניזוק אבל כי ליכא דצר הניזוק לא מקרי הסומך מוזיק ולא אסר רצא לסמוך אפי' לרבנן אלא דוקא צור משום טעמא דכל מרא ומרא דקא
מחית מרפית לארעא ובהכי מוקי אפילו כי ליכא צור ויזון דלרבנן נמי סמךין אתי שפיר פלוגתייהו כדפרישית לעיל אליבא
דאציי ולכן הדר ציה ולא מוקי צלוקת וכיון שסמך צעל דבורים תחלה משום דא"כ לא היה מתיר ר"י לסמוך לצועל חרדל כיון דצעל
הדבורים לא עשה כלל שלא כהוגן ודוקא דסמךין צלל לוקח שעשה קצת שלא כהוגן צעל הדבורים מתיר רבי יוסי לצועל חרדל לסמוך
דפרישית לעיל ולפי זה חשיב דלמסקנא זו לא נצטרך לחלק בין לוקח האילן ללוקח משרה ולהכי המתין נמי כדי להציא מתניתין
דמשרה משום דמינה כריך לחזור מכל שינויי דלעיל ואתי נמי שפיר דמיירי סמךין נמי צעל דבורים תחלה כמו שמוכח צמספתא:

א) לקמן מה"ל א שיק לע"ה,
א) ז"ל מעט זמן. חת"מ,
ד) ז"ל גם. רש"י ט) מוזיק,

הגהות הב"ח

א) הוסי' ד"ה ואי לא וכו'
להרחיק את עצמו כל
הרחקות: (א) בא"ד
לאקשו"י דבבב"תא:
א) אחר ד"ה ואי לא ז"ל
ד"ה וסבר דאח"כ ד"ה מכלל
ו"ו ג' דבורים אלו הדי"א
ואח"כ ז"ל ד"ה לגלוגי:
ו) בא"ד אי סמךין פליגי
דמסקינן וכו': (א) בא"ד
שיחלקו בזה דלרבנן ז"ל:

מוסף תוספות

א. דטרפא בכל שעה
שהוא פורה הוא נלקט,
ואע"פ שאוכלין ממנו מעט
בין פירה ללקיטה, דבר
מפריט הוא ואין זה נזק של
כלום. רש"י. ב. [ו] כגון
שבא עכשו לטמון ולזרוע
החרדל ולא שבעשההחרדל
כבר. טס.

רבינו גרשום (המשך)

כלומר אם תאמר שאוכלין
העלין של חרדל מאי
איכפת ליה הדר פארי.
חזרו ונגלו ולהכי סבירא
להו גבי חרדל ודבורין
כגון משרה וירק: וזה
נוטע בתוך שלו. אע"ג
דמוק לבורו של חברו דאי
בעי בעל הבור והווי ניזוק
להרחיק ירחיק דהאי לא
ניחא שלא יטע בתוך שלו
אפי' דמוק ליה אלמא
דסבר ר' יוסי דעל הניזוק
רמי להרחיק את עצמו:
אלא לעולם ר' יוסי דאי
[ס"ל] על הניזוק להרחיק
וכי תימא א"כ מאי טעמא
דמודה לרבנן במשרה וירק
דמסביר דעל המוזיק רמי
לא תימא דמודה להו
אלא לדבריהן דרבנן קאמר
לדידי אפי' משרה וירק נמי
לא צריך להרחיק משום
דסבירא ליה דעל הניזוק
להרחיק אלא לדידכו וכו':